

„Suiseki” – kamienne skarby

Kamienie *suiseki*, ukształtowane siłami natury, przybierające kształt m.in. góry, wyspy, wodospadu czy innych elementów wpisanych w krajobraz (takich jak wiejska chata), zyskały w Japonii rangę dzieła sztuki, które jest podziwiane, oprawiane i eksponowane na specjalnych tacach i rzeźbionych podstawach. Źródła tej niezwykłej tradycji należy szukać w Chinach, gdzie praktykowano zwyczaj celebrowania piękna kamieni przypominających elementy przyrody obecne w wierzeniach buddyjskich (kamień był symbolem mitycznej góry Shumi usytuowanej w centrum świata). Pierwsze tego typu obiekty trafiły do Japonii w VI wieku p.n.e. Sama nazwa *suiseki* oznacza „wodne kamienie”, co ma związek z tworzeniem krajobrazów z małych kamieni układanych na płytkich tacach wypełnionych wodą. Ich niezwykłość wynika także z wiary w żywą obecność w kamieniach duchowych sił bóstw *kami*, w czym tkwi także jedna z przyczyn fenomenu japońskich kamiennych ogrodów.

Początkowo najwyżej ceniono kamienie, które swoim kształtem oddawały skomplikowane cuda natury, z czasem jednak, pod wpływem filozofii zen, postępował proces gloryfikacji prostszych form. Niektóre *suiseki* stawały się obiektami kontemplacji. Ich wartość określał głównie sugestywny kształt, który przenosił odbiorcę w inną rzeczywistość. Istotna była także jego barwa, najlepiej ciemna, czy wręcz czarna; jasne lub białe kamienie uznawano za pozbawione głębi.

O szczególnej roli *suiseki* świadczy dodatkowo fakt, że na ich cześć układano poematy, nadawano im poetyckie opisowe imiona, a w przypadku podróży czy zagrożeń zabierano je z sobą jako najcenniejszy przedmiot.

Poszczególne okazy są oceniane i opisywane zgodnie z przyjętą klasyfikacją, która odwołuje się m.in. do kształtu – mogą być to wyspy lub góry, najlepiej z przebarwionymi wierzchołkami, które sugerują obecność śniegu na szczycie, lub przepływające chmury. Mogą przypominać wzniesienia z wodospadem albo wyschniętym strumieniem, jeśli w kamieniu są widoczne naturalne wyżłobienia albo przebarwienia z kwarcu czy kalcytu. Mogą także obrazować postaci bóstw (Buddy czy [miłosiernej Kannon](#)), odwoływać się do kształtów wiejskich chat, mostów, ptaków, np. żurawi).

Obrazy bonsai – suiseki

Suiseki z założenia powinny unikać ingerencji w strukturę kamienia, jakiegokolwiek zmiany kształtu są uznawane za sprzeczne z jego duchem. Choć praktyka czasem jest inna, modelowaniu powinna podlegać jedynie podstawa, żłobiona w taki sposób, żeby zapewnić stabilność kamienia. Sama oprawa jest równie ważna jak obiekt – tylko umiejętna integracja tych dwóch elementów może być źródłem harmonii i prawdziwej przyjemności z obcowania z tą sztuką.

Kamienie *suiseki* mogą być eksponowane na dopasowanych ściśle do ich kształtu drewnianych lakowanych podstawach *dai* (jak w przypadku *suiseki*, które można zobaczyć w WMM), lub na specjalnych większych tacach, wypełnianych wodą albo piaskiem, który jest wygładzany różnymi narzędziami (w tym łyżeczkami albo puchowymi piórami). Na podstawach tworzy się czasem kompozycje, dokładając miniaturowe elementy (wpisane w krajobraz domy, postaci). Eksponowanie *suiseki* jest często powiązane z prezentacją *bonsai* – miniaturowe drzewka dopełniają całość obrazu, czasem mogą też tuszować niedoskonałości kamienia. W zależności od pory roku, *suiseki* są także ustawiane w alkowach, w towarzystwie zwoju i wybranych roślin – gałęzi sosny czy pędu bambusa zimą, latem japońskiej śliwy, gałązki forsycji lub kwitnącej wisterii.

Domowe *suiseki*?

Co ciekawe, *suiseki* to nie tylko kamienie ukształtowane w Japonii. Znalezienie tak sugestywnych form, które swoim kształtem oddawałyby znane z natury krajobrazy, nie jest łatwe, za *suiseki* można uznać także wyjątkowe okazy znalezione w dowolnym miejscu, w tym także w Polsce. Wystarczy, że kamień będzie eksponowany na specjalnej podstawie wykonanej zgodnie z prawidłami sztuki. Choć czynność ta wydaje się prosta, w Japonii funkcjonuje odrębny zawód: za tworzenie tac i podstawek odpowiadają japońscy mistrzowie, którzy doskonalą się w tej sztuce przez całe życie...

Ten utwór jest dostępny na [licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska](#).

Opracowanie: Redakcja WMM,

Bibliografia:

Vincent T. Covello, Yoji Yoshimura, *Japońska sztuka odnajdywania piękna w kamieniu*, tłum. Joanna Wolska-Lenarczyk, Kraków 2004.

Tagi: [Japonia](#), [natura](#), [licencje Creative Commons](#), [Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha](#)